

REVISTA ORĂSTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscrise nu să înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primeșc.
Abonamentele să plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăştie.

INSERTIUNILE:

Un sir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară 4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr. Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt să se trimită la adresa: „Minerva” institut tipografic în Orăştie (Szászváros).

„Pace și liniște“.

Publicăm la alt loc al foii noastre răspunsul ce dl preot Câmporean nălătrime la cele scrise despre d-sa în numerii trecuți. E un răspuns pus pe temeiuri foarte greșite, și de aceea aflăm de lipsă să stăruim nițel asupra lui, la chiar acest loc de frunte.

Două păreri aflăm mai ales primejdioase, că adăcă, „dacă a scris ungu-rește, ungurește are să și subscrie“, și că d-sa, nu vrea să aibă neplăceri nici cu alte naționalități, ci vrea să trăescă cu toții — în pace și liniște!

Dacă toți preoții și cărturarii români, și după ei și poporul întreg, ar gândi și vorbi cum dl preot Câmporean de astădată gândește și vorbește, o mare primejdie ar amenința națiunea noastră în aceste părți!

Auzi D-Ta vorbă: De scriu ungu-rește, ungurește am să și subscriu! De când? Numele da; porecla însă nu e iertat să se schimbe nici cu un semn, decum e scrisă în protocolul de botez! Aceasta n'ar trebui să simili să i-o spunem noi unui preot! Cu același drept te puteai subscrie »Mezei« și atunci subscriai chiar ungurește!

Cine să fie apoi criminalul care să nu dorească pacea și liniștea între cetăteni? Un om cuminte n'ar putea să n'o dorească!

Dar' earăsi cine e »cumintele« care între impregiurările între cari noi aici trăim, să fie »împăcat« cu aceste stări de lucruri, și, de dragul de a trăi în »pace și liniște«, să nu voiască a se impotrivi acestor stări, a le zbuciu și a se face de ură cu lumea întreagă, dacă e de lipsă, în luptă pentru îndreptarea lor!

Dorim și noi »pace și liniște«, dar' o pace și o liniște, întemeiată pe domnia dreptății pentru toți fiin acestei

teri deopotrivă! Să nu fie unul ținut la sin, altul după ușă, de mama noastră »patrie«, adecă de cei-ce o cārmuesc; această patrie să nu fie unuia mumă, altuia ciumă! Atunci pacea și liniștea vor urma de sine, și noi, care azi, cu destulă durere de suflet, nu ne putem numi între susținătorii »păcii și liniștei« dlui Câmporean, cătă vreme lucrurile sunt săa de nedrepte pentru noi, ne vom face atunci cei mai străduitori apostoli și sprinținitori ai ei!

Să nu ne jucăm dar' cu cuvintele și să nu credem că provocându-ne la vorbe frumoase ca »pacea și liniștea«, ne-am scăpat de ori-ce învinuire pentru mari greșeli săvîrșite contra națiunii noastre, și mai ales să nu dăm și poropului pilde de gândire atât de triste și greșite, — ci să judecăm nițel totdeauna înainte de a face un lucru și de a zice o vorbă!

De felul de gândire al dlui preot Câmporean arătat în cele două puncte ale scrisorii sale, să ferească Dumnezeu mintile Românilor, căci la mare rău ne-ar duce!

Deschidă-și fiecare ochii și inima și judece și simtă de nu e așa!

Deschiderea Portilor-de-fer, se va întimpla în 27 Sept. n. cu mare pompă și sărbări. Vor fi de față mai multe capete încoronate, anume Maestatea Sa Impăratul și Regele nostru, care deja în 26 Sept. va fi la Orșova unde va primi pe diplomați și pe membrii comisiei dunărene europene, ear' în ziua următoare se vor primi cu mare cinste, Maestatea Sa Regele Carol al României, care va veni însoțit de 5 bărbați de stat și 3 adjutanți, și apoi Regele Sârbiei. Vor urma apoi celealte părți ale sărbărilor deschiderii »Portilor-de-fer«.

La temniță. Dumineca trecută a intrat în temniță din Alba-Iulia dl adv. Rubin Patița, ca să-și împlinească pedeapsa de 8 zile la care a fost osândit pentru subscrierea »Manifestului« din Februar. Dl Iuliu Coroian a

intrat în săptămâna trecută în temniță din Cluj, și așa pe rând toți cari au subscris Manifestul, după-ce ministrul a respins recursurile contra judecății.

Conferența „de pace“ s'a deschis la 18 Sept. la Budapesta. Deputații italieni, elvețieni și englezi au scos foarte mult la iveală lipsa membrilor români precum și a celor boemi antisemiti și sloveni din Viena și a celor din Sârbia, Bulgaria și Grecia! Membrii grupurilor italian, elvețian și francez, în frunte cu dnii marchiz Pandolfi, Gobat, fost ministru, și Flourens, fost ministru francez, vor pleca săptămâna viitoare la București, spre a-și arăta astfel iubirea lor pentru Români

PACEA LUMII

Din Tarigrad.

Să părea că să mai liniștesc puțin lucrurile în Constantinopol, dar' acum ear' iau o față îngrijitoare. Turcii turbati au de gând se pustiaască din Constanținopol tot ce e creștin! Zeci de mii de Armeni și cauți adăpost în alte orașe, părăsind primejdioasa capitală. Se vorbește și de o alungare a sultanului din fruntea împărăției, ca nefiind în stare a și-o mai stăpâni. În 16 Sept. o spaimă mare a cuprins ear' orașul întreg: au isbuțnit de nou crâncene încărcări între Turci și creștini. Trimisii statelor europene au primit scrisori dela comitetul revoluționar armean, prin care îi amintă că de nu silesc pe Sultan la fața cerea dreptății au să arunce în aer cu dinamită toate consulatete cu consuli cu tot! Începutul il vor face cu consulatul rusesc! Mare încurcătură și frică.

Italienii și Africanii.

Italia a încheiat în urmă pace cu Regele Menelik din Abisinia. Menelik cere 2 milioane lire, ca preț de răscumpărare a soldaților italieni ce-i are prinși, și Italia să se restrângă între hotarele vechi ale Abisiniei, peste care era stăpână nainte de răboiu, — și apoi va fi pace!

merg uideva! Caprițiosă simțire și iubireal Sigur și el tot așa gândește; drept, se poartă ca mai nainte, dar' gândul omului nime nu-l stie».

Tocmai când asemenea gândiri începeau a se încuba în inima Aristiței, se declară răboiu. Alecu trebuia să plece.

Aristița îl petrecu până la Pașcani. Alecu, trist și mohorit la față, tot drumul și înțină mână, parecă ar fi voit să și-o întipărească mai mult pe inimă; din când în când căte o lacrimă lucea la coada ochiului până ce se usca dela sine, săcând loc alteia. Aristița ofta și ea, il rugă să-i scrie des. Când a querat trenul de plecare, ar fi voit ea să plângă, dar' nu putea; ar fi voit să simtă o durere adâncă, jalinică, grozavă, dar' nu putea. Se măngăia, se înșela singură, ticiund după plac ale gânduri, zicându-și: «Așa-s eu, 'mi-s' amîpetrit inima de scârbă, de asta nu pot plângi, și doar' mai bine-i de-o miile de ori să plângi: lacrimele ușurează». Au trecut câteva săptămâni și măritatul îi pără un vis; era la tătică, la mămălu, n'avea nici o grije, de căd doar' să răspundă lui Alecu la răvășe. Totuși însă nu mai avea aceeași veselie în față; nu mai putea visa; ce visuri se încăpeau, când era măritată, când idealul necunoscut nu mai era? Privind seara stelele, gândul hain tot mereu și zuzuia în urechi: «poa e-i mort ori rănit». Si încet soptea: «Parcă văd că am să rămân văduvă și nici n'am încă 17 ani». De aici alte gânduri se înlanțuiau; se vedea în doliu, căinătă de unul și altul; nu i-ar fi

„Asociațiunea“ la Cugir
— Adunarea despărțimentului IX (Orăştie). —

Duminică în 15/27 Septembrie, Despărțimentul IX. (Orăştie) al „Asociațiunii transilvane“, își fine adunarea sa generală în marea și înfloritoarea comună Cugir!

Adunarea se va ține în biserică, după următorul

Program:

1. Deschiderea adunării prin Directorul despărțimentului;
2. Raportul general al sub-comitetului despre activitatea sa în anul trecut și despre starea despărțimentului până în timpul de față;
3. Raportul cassarului despre starea cassei și în legătură cu aceasta cetirea membrilor Asociațiunii cu locuință pe teritorul despărțimentului, precum și a membrilor în restanțe cu taxele lor;
4. Eventuale propunerile referitoare la afacerile Asociațiunii și promovarea scopurilor aceleia;
5. Exmiterea a 2 comisiuni pentru studierea rapoartelor și propunerilor — și încasarea taxelor dela membrii noi și veci;
6. Cetirea eventualelor disertații întrate la subcomitet;
7. Rapoartele comisiunilor;
8. Distribuirea cărților de cuprins popular, destinate a deschidea gustul de cetire la popor;
9. Alegerea a doi delegați la adunarea generală a Asociațiunii;
10. Încheierea adunării;
11. Privirea expoziției și împărtirea premiilor prin delegatele «Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoara».

Membrii Asociațiunii și agenturile comunitare, precum și toți cei-ce doresc și se interesează de progresul cultural al poporului român din acest despărțiment, sunt poftiți cu toată dragostea a lua parte la această adunare generală!

Din ședința comitetului, ținută în Orăştie la 17 August 1896 st. n.

Dr. Ioan Mihu m. p., L. Bercian m. p., director. actuar.

Tot pe atunci s'a pus la cale din partea »Reuniunii femeilor române« din

FOIȚA „REVISTEI ORĂSTIEI“

Căpitánul Stănilăescu.

Nuvăla de Sofia Nădejde.

Căpitánul Alecu Stănilăescu și femeia lui Aristița erau Moldoveni; ea era Pietreancă, fată de popă; făcuse câteva clase de școală centrală, și, sără a isprăvă cursul, se îndrăgise cu Alecu, care pe atunci era oficer. În scurt timp se măritase. Idealul Aristiței era să-i zică lumea doamnă și să iubească un militar tinere și frumușel. Alecu îi era și înainte tocmai la vîrstă când fetele trăesc numai visând, și ea îl îndrăgise cu inimă și cuget. Singură la părinții, alintată din cale afară, nime nu-i stătea împotrivă. Părinții cam erau pe gânduri: de, cum s'ao mărite așa tinere. De plăcut le placea băiatul: ca militar avea purtări bune, avea rude cu trecere și bine știa părintele că are să ajungă macar colonel, de nu general. Dar' tot i-se săcădea inima la gândul că militarul nu stă locului: azi e aici măne la celalalt capăt al terrii, și cam scărbit o întrebă:

— Si vrei, Tîță, să te măriji, să ne lași?

— Ah! Tatică, e așa de frumos, 'mi așa de drag! Si parcă am să vă las?

— Vezi de ia seama bine: un asemenea pas îl face omul pe toată viețea; ești copilă înță, poți să mai aștepti, să te mai gândești; dă,

fost silă și frică de altele multe ce stăteau gata să năvălească în roiu și puteau să poarte departe de tot.

Dar' ori gândești ori nu gândești, vremea, apă nesecată, își urmează mersul și tot curge, curge, cu același mers cumpărat și măsurat, fericirile noastre n'ao opresc, nici n'ao grăbesc o clipă. Trecu și vremea cât fusese Alecu în răboiu, se făcu pace și el se înturnă mai slab, mai îmbătrânit. Se dusese locotenent și se înturnă căpitán. Aceasta măguli nespus ambicio Aristiței; n'or s'ao mai clevetească tovarășele, că luat-o un biet locotenent; acumă e căpitană!

Alecu avea concediu, dar' era mutat în București, nu îndrăsnia însă să-i spună, se temea să n'ao supere. O iubea tot așa de mult; de căt răboiu îl cam schimbase: era mai tăcut, mai trist. Si la dreptul! Se trăești atâtea luni tot cu teamă de moarte; să auzi glonțurile vîjindu-ți la urechi și necurmătele bubuituri de tunuri să te cutremure din creștet până în tălpi; să vezi mii de morți și de răniți; să-ți vezi vezii tovarășii cum pier în clipă, să mori de mila soldaților ce stau cu zilele nemâncăți și nebeuți, să-ți vezi cum n'au răgaz să-și scutire ciuboatele de viermii de cadavre, și cum pe sărmăni îi mâncau și-i rodeau de vîi, — sunt lucruri ce nu le poate povesti limba omenească; să dai ordine de asalt, să pășești peste cei morți, fără a le arunca măcar o privire; și să nu te opreasca nici gemetele nici oştirile celor căzuți, numai glonții dușmani să te înțelească locului — și să te

comitat o mică **expoziție de lucruri de mână femeesti**, din tot felul de **tesături**, cum se făcuse la Hunedoara.

Se vor împărți între țărancile ce vor avea mai frumoase țesături expuse, **premiu** în preț de 40 coroane!

La adunarea despărțemântului, după căt avem stire, se vor ceta și 2 lucrări: una despre stupărit, alta despre însemnatatea neguțătoriei ca *isvor de bogăție*.

După adunare se va trece la *cercetarea expoziției de lucruri femeesti, și împărțirea premiilor*.

Ea' după aceasta: *prânz comun* în localitățile școalei!

Pe de seară inteligența română din Cugir a pregătit și o **productiune teatrală** după care va urma **petrecere cu joc**! Prețul intrării: de persoană 80 cr., de familie 1 fl. 50 cr.

S'a constituit un comitet aranjator, care lucrează cu mare sărăcintă ca toate să reușească frumos!

Acei p. t. domni, cari doresc a lua parte și la masă, sunt rugați a se insinua la dl Ioan Muntean, înv. în Cugir, până în 26 Sept. n.

Dr. Weigand în Muntii-Apuseni.

După cum nis-se scrie, la 11 Sept. n. dimineață, dl Dr. Weigand a sosit pe neașteptata dela Zlatna în Bucium-Cerb, unde a descălecăt la dl Aurelian Danciu, director de mine. Cu dl Danciu a mers la Bucium-Sat, unde în casa dului preot Danciu s'a întâlnit cu mai mulți țărani români, cu cari a vorbit mai întâlingând românește.

In aceeași zi după ameza a sosit în Abrud. A descălecăt la dl advocat Dr. V. Fodor. A fost primit ca un frate. Cea dintâi dorință a învățătului profesor a fost să întâlnească țărani. În cancelaria dului Dr. Fodor se aflau tocmai 3 țărani: unul din Mogoș, altul din Sohodol și al treilea din Abrud. A vorbit cu ei aproape două ore! Se pare că se întreținează de mult pe acolo cu țărani, fiindcă astă multe noutăți limbistice pentru d-sa, pe care aiurea nu le-a aflat. Inteligența din Abrud doria să dea un banchet în onoarea d-sale, dar' dl Weigand și-a arătat dinainte dorință de a petrece aci fără sgomot, fiind și obosit.

Astfel s'a adunat numai mai multe familiile o cînă prietenescă în casa dului advacat Fodor, unde s'a simțit foarte fericiti toți a putea petrece o oră două în societatea acestui bărbat simpatic și inteligent.

In dimineața următoare dl Dr. Fodor l-a însoțit până la Câmpeni, unde a fost cu dra-

mai întorcăt tot cum te-ai dus, e greu, poate chiar peste putință.

Stirea plecării la București n'o întristă de loc pe Aristiță: auzise că-i oraș mare și se petrece bine, sunt grădini, teatru, șosea; toate o momeau și nu o lăsau de fel a fi tristă. Se și plăcise de oraș mic, un an aproape nu eșise mai năcări de căt la cocoana cutare ori cutare! Petreceri, plimări: pacă!

Sau mutat, și în scurtă vreme se deprinsese, par că era de acolo, eșia singură pe stradă; cutriera magaziile, pentru că să cumpere un cot de horbotă. Serile mergea căte-o dată la teatru ori la grădină. Căteva luni trăi numai în vălășagul ce aduce viața unui oraș mare. Cu o curiositate copilărească vrea să cunoască orașul de-amăruntul.

Alecu nu se împotrivea la nimic, și înținea toate capriile; copil n'aveau, pornirea de a-și strînge avere nu-i veni nici-o dată în cap. Când lăsa leafa, i-o da: ea chivernisea, făcea cum vrea; el, o credea și se credea fericit.

* * *

Ei, cum tă-se pare colonelul, o întrebă într-o zi Stănilescu, fumându-și țigara.

— De, nu-i prost, mi-a făcut bunăoară impresie; tu îl cunoști bine, ai fost cu dinsul în companie; dar' pe femeea lui ai văzut-o? E tinéră, frumușică? zise Aristiță, căscând de ură.

— Ii urătă, s'o fi căutat anume că tot n'o nimerește așa hîdă. Astă n'ar avea de-a face, de-i ar fi fost dragă, dar' a lăsat-o pentru avere. Are încă tupetul să se laude că el n'are frică de coarne?

— Ce prostii spui, dar' cine ar putea iubi o femeie urătă? Hei, căt despre coarne n'ar

goste primit de dl advacat Dr. Basiliu Preda. În Câmpeni fiind zi de tîrg, a întâlnit mulți țărani din Vidra, Ponorel, Scărișoara, Lupșa și Câmpeni.

A doua zi l-au însoțit până la Offenbach dñii advacanți Dr. Preda și Dr. Zosim Chirto. In tot locul a fost deplin mulțumit și a dus cu sine bune impresii.

Părerea de rău a tuturor numai era, că așa de puțin il pot avea în mijlocul lor, așa zicând numai în trecere. Dar' nu putea sta mult într'un loc, căci, spunea dl Weigand, trebuie să grăbească, având să mai meargă încă la Turda, Cluj, Oradea-mare, Beiuș, Vascău, Halmagiu, Arad și de acolo de-adrept spre casă, în Germania.

Cronică scandaloașă.

Lueger al nostru. In discuția asupra celor spuse despre d-sa în numărul 35 al «Revistei», dl Dr. Daian aduce între altele și o pildă înainte, despre cum trebuie să se discute de oameni serioși și anume prin răspunsuri date contrarului în cuvinte stâmpărate, cumpănite, cu mănuși cum s'ar zice. Si de model îl ia pe Dr. Lueger, care la învinuirile contrarilor sei, răspunde serios și rece, fără patimă. Si răspunsurile acestea cuviințioase le publică apoi chiar și ziarele ce-i sunt mai dușmane. Ea' de regula asta, firește, dl Daian trebuie să se folosească pentru a — zdobi pe Dr. Lucaci! Pune în relief că dinsul la învinuire ce 'i-se' făcuse, nu așa a răspuns ca Dr. Lueger, ci d-sa, dl Daian, scrie așa, d-sa îl urmează pe Lueger. In laturi Dr. Lucaci, n'o să fie mata Lueger al Românilor, — eu sunt!

Bine; să fie. Dar' atunci o mică întrebare. Di V. Mangra trimisese „Tribuna” deja în 8/20 August, pe când dl Daian nu dăduse încă publicului românesc lecturile despre cum trebuie să scrive cuviințios, un răspuns foarte cuviințios. De ce «Tribuna» nu l-a publicat acel răspuns? Ori numai așa, de trecere de vreme, stabilim «regule», dăm lectii, cum ar fi frumos să discutăm, ea' când cineva vine la noi cu astfel de răspunsuri, îi închidem totușu ușă? Numai publicul să iee pildă dela Lueger cum să scrie, dar' «Tribuna» însăși să nu iee dela ziarele contrare lui Lueger care ii publică acestuia răspunsurile cele cuviințioase.

Inainte cu lectia înăuntru, dl Daian nici nu i-a răspuns la cronică noastră din anul trecut de sub titlu: «E hotărât să rămână». S'a silit să apară înaintea noastră prin tonul scrisorii sale, nici mai mult nici mai puțin, ca un — Lueger. Ne spune cu vorbe cumpătate, că nu-i drept că ar fi umblat pe la Blaj după post de profesor, și că aceasta e numai o scoritoră și «gurilor rele». Scriitorul vrea să fie și o mică cursă. De n'om publică-o, să poată zice: eată, publicule, ce scriitorul cinstă 'i-sa' trimis «Revistei» și tot n'a publicat-o! Eată oamenii pătimăsi! Eată oamenii ce nu pricep pe »Lueger«! Dela altul am fi publicat scriisoarea și să dela dl

Dăian, dacă și d-sa ar fi publicat scrisorile cinstite ale altora în «Tribuna». Așa însă fată de d-sa aplicăm aceeași «regulă» pe care dinsul fată de dñii Mangra etc. dând 2—3 cuvinte din ea.

Lucruri dureroase.

Despre desvelirea monumentelor istorice dela Vulcan și Portile-de-fer, au primit și celealte foi române dări de seamă, toate scotând cu durere la iveală, că România din acele părți n'au înțeles așa cum trebuie să înțeleagă întregul lucru și n'au avut o ținută care să le facă onoare, față de satrapii nostri dela comitat, cari și-au înălțat porți de triumf cu inscripții numai ungurești și au scris pe monumente numai ungurește.

Eată ce scrie „Gazeta Transilvaniei” în numărul seu de Dumineca trecută, despre acest lucru:

«La sosirea »oaspeților» în Vulcan, comune întregi din vecinătate au alergat acolo. Nu cred să fi rămas vre-un preot român acasă, ori vre-un dascăl, ci cu popor cu tot au alergat la tămbălău, să primească cu »banderiu« să facă »onoare« acelora, cari când au lipsă de desmeardă, te încântă și te îmbată cu vorbe goale, ea' în cealaltă vreme: »o te biudös bocskor!«

«Nu mai zic nimic de preoții, cari au mers acolo să servească, căci aceia doară, vor avea de cine fi trași la răspundere... Dar' ce să zic de ceilalți 6 gr.-cat. și 4 gr.-orient. cu 3 dascăli? Ce au căutat ei acolo?

«Ticălos »Măria Sa« părintele protopop din Petroșeni, Radic Stefan, a avut încă obrazul de-a prezenta pe Români la banchet printre vorbire în limba maghiară!»

«Sărmănu Bolintinian, unde a rămas!? Pentru limbă, legă și națiune mori. Si-ți va fi mormântul încoronat cu flori.»

Numele celorlați preoți îl retac, fiindcă mi-e rușine de rușinea lor.

«Hațegul încă se poate ascunde cu conducătorii sei. Bieții Români au purtat torțele și poporul a alergat în massă într-ună intimpinare! Vai de turma fără pastor! După sosirea și înăușirare, a urmat concert. Dumineca dimineață strădele și piața Hațegului erau pline de trăsuri și oaspeți.

«La 8 oare au plecat la Zeicană. Aci, ca și la Vulcan, poporul român a alergat în massă, ba aci înflăcărată »tribunisti« de odiință se întreacătă intră a face pe »patriotul«. Îți era scărbă a vedea pe învățătorul Nicolae Trimbitoniu dela Grădiște (Sarmisegetusa), care purta pe piept o cocardă națională ungurească mare ca o scovardă, — drept suvenire pentru cele 3 luni de temniță suferite în Seghedin. Causă el o va și... Rușinea earășii lui 'i-se cuvine, ca și scriitorul notarial Ghilca Péter. Pot să ridă Unguri, căci România cu subelelor, cu cățile lor mari, oierii dela munte cu cocarde ungurești formau un banderiu de peste 120 oameni!

«Dar' toate ca toate, cea mai mare nerușinare între cei vre-o 12 preoți români, ce

erau ca privitori, a arătat-o tinerul administrator vicarial al Hațegului Nicolau Nestor, care în vorbirea sa despre Huniade uitându-și cu totul de românismul seu, atribuiv virtutea și meritul învingerilor, raportate de 15 mii contra a 80 mii Turci, aproape numai Ungurilor! Ca orator el este un nemeric, atât în privința vorbirii, că și a gesticulațiunilor. Dacă totuși Uugurii, mai ales cei mai șoviniști, l-au lăudat, apoi poate fi asigurat dl vicar, că aceasta au făcut-o numai ca să-și bată joc de servilism și nerozia lui!»

„Tribuna“ însă dare de seamă scria între altele:

«Faimosul fișpan dela Deva i-sau ridicat porți triunfale în Hațeg, Totești, Grădiște și Zăicană, toate cu inscripții și embleme maghiare, cu tricolorul unguresc! Inscripția de monument e toată în limba maghiară — nici un cuvînt românesc, deși cheltuiala în cea mai mare parte cade în cîrca Românilor, care în majoritate preponderantă compun comitatul. Si cine au fost arangerii? Cine a compus fairosul banderiu? Cine purta cocarde ungurești? «Mi-e rușine să spun!»

Banderiul a fost compus din — Români!

«Români? — Da! Români aceia cari au fost și la Pesta și astfel au tradat cauza națională. Scriitorii de notari români purtau cocarde ungurești etc. În fine totul fu îmbrăcat în formă milenară cu obiceiurile lăudăroșii a celor ce falsifică istoria.

«Monumentul a fost sfîntit mai întâi de plebanul romano-catolic din Hațeg. Apoi l-au mai sfîntit pe rînd vicarul român-unit din Hațeg: Nicolae Nestor, un preot român neunit, pe care din fericire nu-l cunoște, și în fine preotul calvin din Hațeg. Mirare, că nu l-a sfîntit și rabinul, precum se sponize.

Si acum plecați culmile voastre, Carpaților, înălță-te, Retezatule, oprită-vă apeler și ascultați: vicarul Nestor se suie pe tribună și începe „cuvîntarea ocasională” către poporul adunat.

Mai departe nu stiu.

Din depărtare auziam „eljen”-uri grandioase și căte un slab »să trăească«.

»Imnuri ungurești, bandă ungurească, topor unguresc, și la toate acestea se aflare și coade de român!«

Un răspuns.

Merișor, la 15 Sept. 1896.

Onorată Redacțione!

Dați-mi vă să dău un răspuns lămuritor dlor din Petrila Simeon Suciu, preot, și Petru Stefonie Preda, la apărarea dlor din «Revista Orăștiei» Nr. 36, contra celor scrise de «Un răspuns» în numărul 34 al «Revistei».

Dl Stefone Preda, ar trebui să stie, că a scris un adevăr la foaie nu e calumnare publică. Si ca să dovedesc că nu minciuni a scris »fiul din popor«, eată îți spun, d-le, că eu subscrисul cu ochii mei am văzut la gara din Banița între cei ce mergeau pe 18 August la milleniul, și oameni din Petrila,

— Prea multă modestie, doamnă Căpitanul de mult a plecat! Bine că v'am găsit acasă; am o patimă, grozav 'mi ciudă când merg undeva și nu găsesc pe nîme; de 'mi-se intembla mai ales azi aceasta, eram foarte măhnit, zise colonelul, privindu-o eară gales.

— Si eu nu mai puțin.

— Dintre noi doi tot eu eram pagubașul, deși sunt militar, dar' acor artă; femeea frumoasă e idealul artei.

— Se vede că și d-voastră credeți că nimic nu place femeilor mai mult și nu țin minte mai îndelung timp de căt complimentele.

— Să mă iertați, doamnă, e lucru foarte omenesc de-a ne plăcea și a ținea minte ceea ce ne măguștește. Sunt douăzeci de ani de când generalul m'a bătut pe umăr și 'mi-a zis că am să fiu un bun militar, și vecinice țin minte.

— Deosebire că bărbății față de femei nu sunt așa de sus ca generalii față cu oficerii, zice Aristiță zimbind ironic.

— Al nu! de loc, doamnă. Noi față cu d-voastră nu suntem de căt niște nevredni robi; de căt a cui e vina, dacă țineți poate prea mult chiar la părerea acestor nenorociți robi!

— Brel bre, mais vous êtes en veine de compliments, ați.

— Ce complimente? e curat adevărul.

— Să lăsăm, că pe calea aceasta n'o scoatem la capăt. Poftim cetății jurnale, până va veni Alecu. Si Aristiță se ridică să meargă.

— A! Ce? Fugiti! Sunt atât de fieros? M'am apropiat prea tare? Eată că fug, văd eu că prea vă supărat; din prisosință nimii grășește gura. Dacă numai de atâtă fugiți, dar' când 'mi-aș destăinui sufletul!

— Ce maniere plăcute, colonel, să te-ai stat cu noi! Ce maniere plăcute are! Cum dracul să nu-ți placă aşa om? Ne-a făgăduit că are să ne viziteze. De-i voi fi plăcut că de puțin, trebuie să vină. Zeu, nu mi-ar părea rău; tare 'mi-se urește, atâtă samănă o zi cu alta, încăt par că nici nu mai trece vremea! Ce 'i-să'r părea să-l vezi acușuți!

îmbrăcați de sărbătoare, după portul petrelean. Se înțelege numele n'au voit să și-l spună, dar' unul din ei 'mi-a spus că dl preot a zis că pot merge! Eată dar' pe ce temeu a scris «fiul din popor», arătarea sa.

Dl preot Suciu încă s'a simțit neplăcut atins de scrisoarea «fiului din popor», și în apărarea d-sale zice că de 4 ani, de când e în Petrila, a dat «sfaturi bune» la oamenii că e măngăiat că a putut aduce oamenii din rătăcirea din care 'i-a aflat, la «lumină? Binel Dară dacă e aşa, te rog, dle preot, răspunde-mi numai la o singură întrebare: unde ai fost, și cum ai lăsat poporul, de astă-toamnă Petrenii votară la alegera membrilor pentru congregație cu țările străine de neamul lor și al d-tale? Ori doară acesta e semnul de «îndrepătare» a poporului și aducere la «lumina?»

Mai încolo celi deslusuri despre numirea d-tale «coadă de topor» lui Balog János? În fața acestei cereri, de două fapte numai voesc a-ți aduce aminte:

In luna Februarie 1896 un poporean din Banița spuse dlui notar, că «popa nostru n'a spus, că după lege numele pruncului se poate înștiința și după 2 luni», d-ta 'i-a zis omului: «Să eu sănătatea popă, dar' despre așa legi n'am cunoscut. Vezi numai și bagă copilul în protocol, că apoi îl poți boteza și după aceea! că la noi așa se face!» Asadară de aceste înștiințări dai oamenilor? Să meargă înțâi să-și închine fiul înaintea notarului, fără nume, și numai după aceea să vie la d-ta să-l botezi? Nu ajuti prin asta d-ta înșintă să crească autoritatea slujbașului civil în ochii poporului, ear' a preotului să scadă, tocmai ce s'a intenționat la aducerea acestor legi contrare bisericiei? Așa apoi nu-i mirare dacă slujbașii unguri de printre noi se fac tot mai îndrănești, și lucrarea lor de maghiarișare, merge tot mai cu spor înainte!

Dacă nu mergeți mâna în mâna cu dl Balog, de ce nu era acest om așa mare apostol al ungarizării înaintea d-tale? Pentru că nu avea pe preot într'ajutor! Si dacă d-ta te lăpezi de el în apărarea d-tale, tot nu se lăpădă d-sa de d-ta, că doară dl Balog nainte de apărarea apărării d-tale în foaie, a bătut doba că: „Răspundem noi” la acusa fiului din Merișor! Nu cumva ati fost înțeleși despre apărare? Nu cumva 'i-a cunoscut-o înainte de a o publica? Eată ceea-ce trebuie să arătăm cu degetul și la ce nu e iertat să tăiem!

Izidor Saturn,
preot.

CORESPONDENȚĂ

Millenariștii nostri.

Din jurul Dobrei.

Dle Redactor,

Să vă spunem și noi pe ai nostri de pe aici! Căci prea e rușine ce au făcut și ce semn de nepricepere au dat cei-ce s'au dus la mileniul sub comandă, cu cocardă ungurească pe piept și sub steag național maghiar!

— Ne cunoaștem de așa scurt timp că poate nu merit încă atâtă încredere, zise Aristiță, privindu-l lung și cu un zimbru foarte încuragiator.

— Nu trebuie ani pentru ca două suflete să se înțeleagă! Zicând asta se plecă și-i sărută mâna cu foc. Aristiță rămase ca întuită în loc, nici nu cercă să-și ia mâna, de abia săptă:

— Ce, te duci?

— Un singur da, de 'mi-ai spune; m'as duce, dar' așa fi cel mai fericit din lume. Ce zici: să te întreb numai două vorbe?

Aristiță roși, smunci mâna și se aproape de fereastră.

— Nu înțeleg, las pe altă-dată, 'mi-se pare că vine Alecu.

— A! Bon jour, mon cher colonel, ce faci, zise Alexandru întrând.

— Bon jour, căpitane, uită-te am venit să-ți tac o vizită, să te văd de ești bun gospodar.

— Să cum vă ești inspectia?

— Minunat, cine-i bun militar, e și gospodar bun.

Mai vorbi de una de alta și pe urmă zise: e tarziu, m'a fi așteptând cu dejunul. Vă doresc foarte multă, trebuie să fi flămînd, căpitane, dela casarmă până aici e o bucată! Ascultă, nu-ți călugări cocoana, de seară e o serată venetiană; veniți, v'asteptat la intrare.

— A, mai ales! de ce nu? Indemnul d-tale, 'mi-e o adevărată poruncă.

— Atunci, la revedere, și colonelul ești. Tustrei erau fericiti. Colonelul pentru că îi reușia planul, — din două căutături cunoscute

Nu știi voi, sărmanilor, că cei-ce acum vă silesc să jucăți, pe strămoșii vostru la glie și osândea! Cei-ce acum vă chiamă la sărbătoare, la robotă vă poruncești! Ei sunt aceia caruiai au pedecă desvoltări și întăririi neamului românesc! Azi voi le mulțumi și împreună cu ei vă «bucurați» în orașul lor Sodoma!

Intre acești mărginii și păcătoși în aceeași vreme, au fost din aceste părți amăritul dasăcă din Panc, care prin purtarea-i scandaluoasă a pătat vaza corpului învățătoresc din tractul Dobrei! Se chiamă Arone György, care se duce pe la sezători, unde a și păpat odată o strajnică de bătăie păncărească și apoi a fost împărat în «triumf» cu picioarele în sus peste drum! Aceasta e conducătorul millenariștilor din Panc.

Al doilea «dascăl» din tract e vestitul Josan György din Stâncești-Ohaba, fiul lui Bacus. Rog pe onorații cetitorii să nu alunecă a credere, că acesta ar fi dascăl, el e o rușine a dascălilor din tractul Dobrei! E om ce nu știe nici ceti literile românești, necum să cetească folosindu-se! Preparandia a absolvat-o în Brăznic la Cercea Niculae. La examenul din acest an și din alti ani nici un spor! Spun oamenii cari au fost de față la examen, că de multă «învățătură» ce 'i-a fost întrat prin gură, nici nu puteau vorbi!

Din comuna Rădulești a fost Seleșan Lazar. Dar' nime nu s'a arătat așa minunat la reîntoarcerea să din Buda că Bordej Bunăcă din Stregoanea. Acest «ocoș» cu cordocă ungurească pe piept, povestea că a luat forma de pe o curte din Buda, după care voește să-și edifice și el — bordeiul!

Si după ei apoi cățiva primari și terani, din Dobra și jur.

Ca «conducător» al acestor năchiți pe strădele Pestei a fost deputatul Dobrei Lazar Arpăd, care arătându-le spoliile și sclipiciunile mininoase, mulți aud cără fi voit să-și — săroute!

Aceasta samănă cu ispătirea lui Christos în pustie. Satana voind a însela pe Mântuitorul suindu-se pe un munte înalt 'i-a arătat toate orașele și bunătățile lumii, făgăduind a 'i-le da lui, de 'i-se va închină... Firește acelea nu erau ale lui, ci numai amăgire. Christos a zis: du-te dela mine, Satanol și 'l-a gonit. Ai nostri însă se vede că stau cam departe de Christos și nici de faptele lui nu-și mai aduc aminte!

Cățătorul.

Millenariștii dela Vața.

Vața-de-jos, Sept. 1896.

On. Redactiune,

In transportul cel nou din cercul Baia-Criș au luat parte mai toți primarii, apoi cățiva învățători și scriitori notariai. Numesc aici cu numele cățiva din cercul Vața-de-jos pentru a fi tămaiai după vrednicie. Pe primari nu-i mai pun cu numele, că nu se plătește, ei cred că slugi și robi ai solgăbirilor, nu oameni de sine, apoi atâta le fie norocul! Dar' o să scriu pe dnii dascăli, cari nu mai sunt »primari«, ci »lumini« vezi Doamne, puse de popor la loc de frunte ca să lumineze în comună, și când colo eata ce lumenă fac!

cuse tot caracterul Titei; dînsa era prea măgulită; un colonel să făcea curte. Stănilescu gândește și el că tot e bine se fi prieten cu un colonel, când la o înaintare tot mai repede pune și el umărul.

In mintea fiecăruia se perindau cu totul alte gânduri.

Colonelul mergea spre casă tanțos și pieptos, ai fi zis că se crede după asaltul Plevnei; ear' în minte nu-i sta de căt Aristiță; vorbe singular cu gândul: «Nostimă felinșească, hei, m'as mira eu să nu ibsutește. Pe femei, îndată-ce le atingi coarda simțitoare, le-ai și cucerit. Bietul căpitan are să poarte coarne; dar' ce să-și fac? De n'oiu fi eu, o fi altul, și dacă se poate de ce n'as fi eu? Cam face o leacă de marafet d-neaei, dar' as pune remășag s'o văd încă de două-ori, și-i a mea».

Aristiță, tăcută, ședea pe canapea fără voe, vorbele colonelului 'i-se însărău în gând; complimentele ce-i făcuse o măguleau grozav. De mult postă necunoscută de a avea un amant o năchișea: era dintre acei oameni, cărora necunoscutul le pare mai fericit și mai măreț de căt viață obișnuită. Visita colonelului atât de neașteptată și de măgulitoare să lănușează ca prin farmec. Credința în căsnicie 'i-se părea menită numai pentru femeile proaste și urite. A cui e vina dacă 'i-se urește, dacă idealul necunoscut și nelămurit nu 'i-se împlineste? Drept vorbind, ideal nu avuse ea; atâtă doar' că fiind făță putea visa, putea să-și zică: «Ah! căt am să fiu de fericit!» In sfîrșit necunoscutul 'i-se părea măreț, fericit, chiar și în căsnicie era destul de fericit la început, dar' simțirea 'i-se tocă repede și nu mai găsește acuma nici o fericire în căsnicie. Mai pre sus

A fost Nicolau Gotea, învățător în Birtin, un fricos de tremură ca iepurele de clatinarea frunzei; Csepcsa András, învățător în Tătărești, om de alintrele sănătos la trup, dar' nu știa cum la minte; în sfîrșit și Iosif Bașa, învățător diplomat în Birtin!

Așa; ca să-și știm și să-și putem arăta cu degetul când îi vedem printre oameni.

NOUTĂȚI

Maiestatea Sa Regele Carol I. al României și Maiestatea Sa Regina Elisabeta, s-au întors în țară la 14 Sept. dela Ragaz, unde au fost la băi. Au trecut peste Viena-Pesta—Predeal. În Budapesta trenul regal a sosit la 1 oră și $\frac{1}{4}$ după ameazi, și Maiestatele Lor nici macar jos din tren nu s'au dat, căt să așteptă aici. La Predeal 'i-au întimat toti ministrii, doamnele lor și mulțime mare de cetăteni, veniți anume pentru întâmpinare și însoțire spre București.

Învățători confesionali, pentru anul școlar 1896/7 la scoalele române din tractul gr.-or. al Orăștiei, au fost alesi săptămâna trecută în mai multe comune. În Romos, dl Sabin Safta, pedagog absolut, fost învățător în Săcărămbă; în Romosel dl Avram Dubles, pedagog absolut; în Sibiul dl Victor Otoiu, teolog absolut; în Sibot dl Ludovic Giurca, teolog absolut. Alegerile și instituirile s'au întâmplat sub conducerea dlui administrator protopopesc, protopop Nicolau Ivan dela Alba-Iulia, despre stările din tractul căruia, cu placere scoatere la iveau, că sunt așa de așezate pe picior bun, căt, avându-și scoalele și posturile de învățători bine îngrijite, își poate îngădui luxul, de a trece dintre tinerii din tract, și la scoalele din tractul nostru, administrat de d-sa!

Pentru plătitorii de dare din Orăștie. Magistratul nostru orășenesc aduce la cunoștință plătitorilor de dare din loc, că lista dării de clasa III, pe anul 1896 în timpul de față e pusă spre vedere publică la oficiul de dare orășenesc, dela 15—30 Septembrie, în care restimp cei-ce ar avea ceva în contradări ce li-să măsurat, pot să înainteze recurgeri la direcția financiară din Deva.

Părinții cu băieți de scoala, sunt recercați de către magistratul orașului nostru, că să-și înscrie la scoala până la 25 Septembrie n.! Cei de 3—5 ani la vre-un asil, cari dela 6—15 ani la vre-o scoala poporala. Părinții ce nu-și vor înscrie până la acest termen copiii la scoala, vor fi pedepsiți deoarece de fiecare zi întârziată!

La scoala industrială! Magistratul nostru orășenesc aduce la cunoștință industriașilor din loc, că înscrierile la scoala de industrie în Orăștie, se fac mâine, Dumineca în 8/20 Septembrie, la casa orașului. Toți industriașii sunt provocati să-și înscrie pe elevii lor, altfel vor fi pedepsiți dela 20—200 fl. Taxa de înscriere e statoritică cu 2 fl.

de toate: într'o viață avidomă și regulată n'avea ce visa. Pe când acumă, ce deosebire! «Iubirea amantului, își zicea ea, te face să tremuri, să ai fiori plăcuți; cătă paza, cătă grije, cum și în ce chip 'i-ai vedea iubitorul? Pe când bărbatul îl vezi atât de des, și cunoști atâtă cusururile că 'i-ai lehamite! E fatal ca pe amant să-și vezi mai rar, ceea-ce face să-și iubești mai mult, pe când căsnicia par că anume a fost scorșă să-și facă să-și fie mai nesuferită unui altuia».

Din melancolică se făcuse veselă; adesea, când rămânea pe gânduri, ochii-i sclipiau, străluciau, și visurile închipuite se oglindau aidoma în minte-i, zimbia la unele gânduri ce-i scăpărau prin creeri. În ziua aceea de nenumărate ori se uită în oglindă, în dorul de a fi îndragită se îndragise singură de dînsa și-i zicea: »Uite ce oval minunat, ce sprîncene arcuite, nici un cusur; chiar când rîd nu 'mi-e gura mare, toate sunt atât de potrivite. Dar' trupul! Ce forme minunate! Zeu, n'are gust rîu colonelul, nici nu se poate să nu mă iubească».

Până seara 'i-se pără un an. Trimise soldatul să-și aducă mâncare dela birt mai de vreme. A cercat toate rochiile să vadă care-i viu mai bine.

— Cum 'i-șe pare, Alexandre, mă prinde rochia aceasta?

— Mie îmi pari frumoasă ori cu care ai fi.

— Taci, taci, cu tine nu poate vorbi cineva fără să spui prostii. De-ai sătăcăt de bine te prinde când faci curte, n'ai mai face.

(Va urma.)

Biserica nouă în Beriu, s'a dat, pe cale de licitație la 12 Sept. n., în întreprindere dlui G. Părău, architect român în Orăștie, pentru suma de 3830 fl. dând poporul materialul întreg. Se vor începe în curând lucrările.

Scoala gr.-or. din Pișchiaști a fost dată, prin licitație publică la 11 Sept. n., în întreprindere același architect român, dlui G. Părău din Orăștie, pentru suma de 1200 fl. și material dela popor.

Marele ferestrău (joagăr) din Sebeșul-săsesc, al firmei Baiersdorf și Biach, a ars Dumineca trecută noaptea. Pentru stîngerea groaznicului foc, ce mistuia cu o lăcomie de neînchipuit lemnul uscat de brad, afară de cei din Sebeșul Însuși, au alergat pompierii din Alba-Iulia, din Petrifalău și din Vințul-de-jos. Au avut lucru greu și puțin a putut fi mantuit. Paguba urcă la 50—60 mii florini! A fost, firește, asigurat. Numai România sunt așa curajoși de nu se asigurează aproape nicișor, și când vine nenorocirea, o simt apoi în toată groznicia ei!

Trageri la țintă. Sărbările împreunate cu trageri la țintă, arangiate de reuniunea germană a pușcașilor din Orăștie Dumineca trecută și Luni, au reușit, ca și de altă-dată, frumos. Au fost 42 premii în preț de 300 coroane pentru cei mai buni nimeritori. Ca «Schützenkönig» a reușit de astă-dată dl Stefan Nagy. Luni seara a fost petrecerea anunțată și de noi, în hotel «la două pistoale».

Moarte. Ioan Casolțan, notar comunal, în Lancrăm, după un morb greu, împărtășit cu Sfintele Taine, a incetat din viață în 12 Sept., în etate de 64 de ani.

— Dr. Stefan P. Popp, protomedic în Făgăraș, decorat cu ordul «Francis Iosif cu coroana» membru, al «Asociației transilvane», etc. a inc

